

PATRU METODE DE PRACTICARE A AUDIȚIEI MUZICALE ACTIVE

FOUR METHODS FOR ACTIVE MUSICAL AUDITION PRACTICE

GABRIELA MUNTEANU,
profesor universitar, doctor,
Universitatea „Spiru Haret”, București, România

The author intend to emphasize the idea that the knowledge, reconsideration, selection and the selection of the material offered by Musical Pedagogy prior to the 21st century makes it possible to realize modern but complex musical education with the help of active audition of music from all periods – the past and present. The author offer a method of correspondence of four musical educational methods that target musical initiation by using musical reception (so called “musical audition”). The objectives of the methods of Montessori, Martenot, Kabalevski and Suzuki are highlighted in the article goal methods.

Piese muzicale redade prin mijloacele audio formează o parte din ceea ce, în mod curent, numim ”resursa materială” a educației muzicale contemporane. Mijloacele didactice audio(resursele audio) împreună cu instrumentele muzicale, cu materialele iconice, cu partiturile și cu piesele muzicale, vocale, corale, instrumentale audiate direct în sala de concert se constituie în categoria de materiale didactice(resurse materiale) prin care se ating o parte din obiectivele cadru\competențele generale propuse de programele de educație muzicală din orice parte a lumii. Resursele de audiere directă sau mijlocită a muzicii au intrat în vocabularul cotidian și se mai numesc prescurtat, deși nu foarte adecvat, audiție muzicală. În școala modernă audiția muzicală devine o componentă obligatorie a procesului de educație muzicală, odată cu conturarea principiilor ”școlii active muzicale ” ale secolului XX. Pentru acest motiv, în toate manualele de educație muzicală sunt recomandate, aproape la fiecare temă, piese muzicale pentru a fi audiate.

Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este ce obiectiv se urmărește și se realizează prin acest procedeu, introdus ca secvență a orei de educație muzicală ?

Răspunsul, credem că nu necesită experimentare : de a învăța muzică prin practicarea ei vocal-instrumentală și tot prin ea să înveți ce este viața. Dalcroze spunea la începutul secolului XX : ”L’ education musical pour la musique et par la musique !”

Se deduce că audierea muzicii în momentul acesta necesită conjugarea mai multor metode. Noi am ales pentru lucrarea de față să prezentăm patru metode care îmbinate pot contribui la atingerea țintelor urmărite pentru o educație muzicală modernă. Aceasta presupune utilizarea unor idei ce vin din teorii ce nu țin direct de muzică ci au adiacențe cu aceasta și o influențează benefic în substanța ei modelatoare.

Cele patru metode selecționate de noi sunt ale medicului italian Maria Montessori(1870-1952), ale lui Maurice Martenot (1898-1980) compozitorul francez și inventatorul „undelor Martenot”, alături de metoda compozitorului, pianistului și dirijorului rus Dmitri Borisovici Kabalevski(1904-1987) și a violonistului japonez Shin-Ichi Suzuki (1898-1998).

De ce au avut metodele sus-amintite succes, fie că s-au practicat prin modelele originale, fie că acestea au fost modificate și adaptate unor cerințe formale, locale? Răspunsul rezidă în faptul că s-au bazat intuitiv pe concepte naturale: pe utilizarea ambientului sonor (Montessori, Martenot), a puterii cathartice a muzicii (Martenot), a culturii și civilizației în care trăiește o persoană (Kabalevski), pe capacitatea neuro-psihică a creierului uman de a memora muzica printr-un anumit tip de repetiție(Suzuki).

Prin *teoriile ambietaliste* pătrunde, în programele școlare, atmosfera vie a sonorităților care îl înconjoară pe elev. Practica școlară folosește aceste resurse naturale, ambientul sonor, ca material intuitiv muzical: zgomotele naturii, ale orașului modern, vorbirea umană etc. alături de resursele directe din concertele muzicale(vocale, corale, instrumentale, orchestrale) sau prin resurse indirecte ale mijloacelor electronice.

Se alătură acestor idei ce au adus modificări substanțiale în pedagogia secolului trecut și redescoperirea(a câta oară?) puterii modelatoare, formative, educative pe care o are muzica asupra

persoanelor care audiază sau practică muzica. Toate resurse materiale sonore (sunete, zgomote, muzică propriu-zisă) au fost utilizate în medicină și în pedagogia muzicală, sub numele de muzicoterapie pasivă și activă.

Pedagogia muzicală franceză, fructificând teoriile ambientaliste, optează pentru numirea diferențiată a activităților de receptare a surselor sonore de natură diferită. Activitatea ce are ca resursă sonoritatea ambientală a naturii, a mediului formată din zgomote, a mediului sonor vorbit este numită ”ascultare”(a asculta= ecouter), iar activitatea ce are ca sursă muzica vocală/instrumentală este numită ”audiție muzicală”(audition). Cele două componente de receptarea a sonorului (a asculta și a audia) sunt astăzi elementele cele mai moderne și eficiente de educație muzicală! Ori, combinarea soluțiilor propuse va da posibilitatea profesorului să realizeze competențele propuse: competențe cognitive, instrument-al-aplicative, atitudinale, ceea ce-i va permite, de abia atunci, să afirme că face educație muzicală.

Maria Montessori (1870-1952) ca medic pediatru s-a dedicat educării copiilor cu dezabilități psihice din Italia. Rezultatele observațiilor sistematice asupra modului în care această categorie de copii realizează cunoașterea realității înconjurătoare au dus la conturarea unor procedee foarte eficiente și potrivite și pentru copiii normali.

Punctele principale de la care se pornește în educația montessoriană sunt, pe de o parte, ideea de a converti mediul înconjurător (ambientului) în material didactic de bază pentru toate disciplinele școlare, iar pe de altă parte, ideea care ia în considerație „perioadele de interes senzorial” ale copilului mic. Copilul mic va fi interesat de practicarea acelei activități și numărul de execuții necesar formării unei deprinderi muzicale-de exemplu- nu-l va obosi sau plictisi.Educația muzicală montessoriană este dominată de latura senzorial- activă, de identificarea sunetelor, a duratelor a timbrurilor și a intensităților, ceea ce constituie o evidentă latură pozitivă a metodei. Metoda Montessori mai aduce o idee (experimentată la Barcelona), cea a educației tăcerii. Copilul este îndemnat la reculegere, meditație, reculegere în semi-întinericul acestei originale Case a Domnului.

Alternarea activităților între intensități muzicale solicitante (ca viețuire exterioară) și cele de liniște totală, numite în muzică „pauză” (viețuire interioară) sunt în fapt soluția cea mai de dorit a educației muzicale, în dinamica vieții de astăzi.

Maurice Martenot (1898-1980) compozitorul francez și inventatorul „undelor Martenot”a fost și un cunoscut autor de lucrări cu specific de didactică muzicală.

În manualele sale Martenot acordă audiției muzicale o importanță egală cu cea a cântatului vocal și instrumental. Procedeele specifice audiției muzicale Martenot sunt de ordin psihologic și urmăresc: să-i trezească elevului interesul față de orice sursă sonoră(zgomot, sunet muzical cu diverse timbruri și intensități), față de orice formație instrumentală și orice gen muzical, să educe puterea elevului de concentrare, să-i inducă elevului ideea că muzica are un caracter imaterial, să-i cultive puterea de a auzi muzica în interiorul ființei umane, procedeu cunoscut sub numele de „audiție interioară”. Martenot este unul din puținii teoreticieni care insistă asupra exersării capacității de a auzi muzica în interiorul ființei, procedeu asemănător cu citirea în gând a unui text literar. Martenot recomandă ca audierea muzicii clasice/romantice să se realizeze în încăperi în care lumina să fie cât mai estompată iar poziția elevului să fie de relaxare totală, procedeu ce seamănă cu cea a „educației tăcerii” pe care o promova Montessori.

Dmitri Borisovici Kabalevski(1904-1987)compozitor, muzicolog, pianist, dirijor rus a propus o metodă de educație muzicală bazată pe interpretarea și audierea unor piese muzicale ce aparțin unui grup restrâns de genuri, dar care, după opinia autorului, au capacitatea să se emancipeze în genuri mai complexe, genuri ce vor acoperi diverse stiluri și forme muzicale. Metoda intră în categoria audițiilor muzicale ce urmăresc formarea culturii muzicale, dar tot odată, pentru modul în care este valorificată zestrea apercetivă a elevului și mediul său cultural. Metoda are tangențe evidente cu teoria ambientalistă. Kabalevski, adaptează conceptul de educație muzicală bazată pe „tematism” de factură interdisciplinară precum: Muzica și natura; Muzica și dansul; Muzica și literatura;Muzica și artele plastice etc.Tematismul expus mai sus, se concretizează într-un repertoriu de piese muzicale format în exclusivitate din: cântece propriu-zise, piese muzicale de dans, marșuri.

Genurile enumerate sunt, după expresia autorului, „genuri ce se regăsesc în viața popoarelor ruse și pe care se bazează Marea Muzică”. Dar specificul metodei Kabalevski, se află în „Povestea celor trei balene”, poveste scrisă de însuși autorul metodei

Shin-Ichi Suzuki (1898-1998) a fost un violonist și pedagog japonez a cărui metodă de predare instrumentală (vioara) s-a bazat pe ideea că educația muzicală trebuie să folosească „metoda învățării limbii materne”, adică a mediului ambiental în care trăiește copilul. Suzuki valorifică și comută, în metoda sa de educație muzicală instrumentală, o observație simplă și la îndemâna oricui, și anume faptul că ființa copilului mic aude permanent repetându-se cuvinte din limba maternă asociate cu o anumită curbă intonativă . Ulterior, după ce și-a însușit vocabularul de bază și specificul intonației limbii materne, poate comunica verbal și învață să scrie și să citească .

Suzuki acordă audiției muzicale întâietate și prioritate, procedeu nefolositor de vreun autor de didactică muzicală vocală sau instrumentală până la el. Specificul audiției muzicale în metoda Suzuki, ca metodă ce urmărește inițierea instrumentală a copilului constă în următoarele: selecționarea spre audiere numai a repertoriului destinat viorii. Opinia lui Suzuki este aceea că repetarea continuă a audiției muzicale nu plictisește copilul mic. Pentru copii mai avansați, repertoriul trebuie să cuprindă o singură parte dintr-o lucrare mai extinsă(un concert pentru vioară), repertoriu ce trebuie ascultat zilnic, după un orar indicat de autor.

Cele patru căi(metode) prin care personalități ale culturii secolului XX au propus să se facă educație muzicală, se cuvine să fie cunoscute, popularizate în lumea profesorilor lumii. Nu numai ca act cultural ci ca o imperioasă obligație pedagogică, deoarece în momentul de față cele trei obiective/ competențe urmărite în educația muzicală (cognitive, instrumental/aplicative, atitudinale) nu mai pot fi atinse decât prin conjugarea acestor metode (alături de altele) ce trebuie adaptate la specificul culturii naționale și locale. Prin procedeele Montessori de audiere conștientă a mediului înconjurător în care trăiește elevul putem facilita învățarea și practicarea gramaticii muzicale. Martenot ne trimite la audierea muzicii prin meditație, act atât de necesar în dinamica vieții cotidiene asaltată de decibeli. Kabalevski ne facilitează accesul la muzică prin tematism iar Suzuki propune ca memorarea muzicii să se efectueze prin audierea repetată după un program continuu, dar raționalizat.

Referințe bibliografice

1. KABALEVSKI D, *Cele trei balene și multe altele*, Editura Lumina, Chișinău 1974
2. MARTENOT M, *Formation et développement musical*, Magniard, Paris, 1952.
3. MONTESSORI M, *Descoperirea copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1977.
4. MUNTEANU G, *Jocul didactic muzical*, Academia de Muzică București 1997
5. MUNTEANU G, *Sisteme de educație muzicală*, Editura Fundației România de Măine București 2008.